

миналото остава неясно, Бележникът връща времето в 1904 г. Предстои написването на стиховете, които Яворов ще включи в „Безсъници“. До появата на книгата по-голяма част от тях, неозаглавени, обединени в поетически цикли, ще публикува на страниците на „Мисъл“.

Взиране в Тъмнината и вслушване в Самотата – поетическите цикли с тези имена са образни ядра на отчетлив авторов почерк¹⁵. В кн. 6 на „Мисъл“ за 1905 (г. XV) се появяват стихотворения без заглавия. Именувано е само свързващото ги преживяване. Не – състояние на духа. Поетически цикъл „Самота“. Стиховете помнят поемата на нощта от 1901 г. Повторена е поетическата фигуративност на разкъсаната телесност, усиlena е до немислимост на образа. Само творбата, която по-късно ще получи заглавие „Самота“, напомня, че в списанието цикълът има посвещение: „На г-ца Дора Габе“. *Тайна сред мисълта, смирение, тиха песен* – нежността е подобна на природен трус, копнежът е повече от личен, неутолим, но неугасващ – томление по *вечната душа*. Към откровенията, изпратени до г-цата, е прибавено и томче стихове на Хайне.

В декемврийския брой на списанието (г. XV, кн. 10) е представен поетическият цикъл „В тъмнина“. Яворов пише мрака, взира се в загадките на битието – бродник в лабиринта на думите, блуждаещ в път без изход. В предела на крушение мисълта е докосване, близостта е загадка – изповедта се колебае, следвайки може би възможно, но отложено спасение. Тъмнината е разкъсана с пароксизма на невероятно и неразбираемо страдание. Свърхинтензивно и безлично, страданието става проблем и същност на модерната лирика: апокалиптични видения, картини от ада и битиен потрес – *стон и слово: / словото на бога оглушал...* Най-страшното и безнадеждно мълчание.

По-късно в „Безсъници“ Яворов ще преобразува свързването на творбите, но ще запази заглавието „В тъмнина“ и ще добави към цикъла и стихотворенията „Самота“ и „Дни в нощта“.

Тъмнина, Самота и Страдание в стихове от 1905 г. – може би онова изречение за отчаяна и зъзнеща самота е било записано в Бележника на 26 февруари 1904 г. Възможно е. Сам Яворов изповядва, че „подир въстанието в 1903 г.“ е преживял крушение на „социални възрения“, на „патриотически мечти“, „душевен потрес“¹⁶. В Летописа обаче зимата на поета

¹⁵ В статия, публикувана в „Мисъл“, 1907, XVII, кн. 2, Вл. Василев нарича Яворов „Поет на нощта“. В „П. К. Яворов – поет богоборец. Литературно-критическа студия“ (1934) Мешевков пише, че поезията му е „една демонична „царица на нощта“ ... чудо и чудовище на съвременния и вечния „дух човешки“. Цит. по: Мешевков, Ив. *Есета. Статии. Студии. Рецензии*. С., 1989, с. 568.

¹⁶ Арнаудов, М. Към психографията на П. К. Яворов. – Цит. по: *Летопис...*, с. 213.